

Offprint

Studia Biblica Slovaca je recenzovaný vedecký časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Ročník VIII (2016), číslo 2

Vydáva Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Kapitulská 26, 814 58 Bratislava 1, IČO 0039786510.

Vedecké kolégium/Advisory board: Reimund BIERINGER (Leuven, B) – Georg BRAULIK OSB (Wien, A) – Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) – Pavol FARKAŠ (Nitra, SK) – Massimo GRILLI (Roma, I) – Leslie HOPPE OFM (Chicago, USA)

Šéfredaktor: Blažej ŠTRBA (Badín, SK)
Zástupca šéfredaktora: Jozef JANČOVIČ (Bratislava, SK)
Redaktor pre recenzie: František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie, SK)
Výkonný redaktor: Martina KORYTIAOVÁ (Roma, I)

Redakčná rada /Editorial board: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) – Juraj FENÍK (Košice, SK) – Júlia Daniela ISKROVÁ OP (Ružomberok, SK) – Róbert JÁGER (Košice, SK) – Peter JUHÁS (Münster, D) – Branislav KLEUSKA (Ružomberok, SK) – Róbert LAPKO (Košice, SK) – Libor MAREK (Detroit, USA) – Jaroslav RINDOŠ (Bratislava, SK) – Milan SOVA (Bratislava, SK) – Jozef TIŇO (Bratislava, SK) – Gabriela Ivana VLKOVÁ OP (Olomouc, CZ)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Jazyková úprava: Dušan Rončák

Obálka: Martin Mičko

Na príprave publikácie sa podieľali Petr Chalupa, Jozef Hřebík, Gregor Geiger OFM, Štefan Macko, Zuzana Očkajáková a Lucilla Mária Tongel'ová SDR.

Príspevky v slovenčine, češtine a v angličtine (od zahraničných autorov), alebo knihy na recenziu prosíme poslať na adresu redakcie *Studia Biblica Slovaca*, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), redakcia@biblica.sk.

Príspevky sa požadujú v elektronickej podobe, podľa možnosti v textovom editore Microsoft Word. Ak sú používané iné fonty písma pre hebrejčinu a gréčtinu ako v programe BibleWorks, tak upresniť aké, prípadne preposlať používaný font spolu s príspevkom. Príspevok typu štúdia, poznámka alebo reflexia musí byť doplnený abstraktom a jeho anglickou verziou, anglickým názvom príspevku, max. piatimi kľúčovými slovami v slovenčine/češtine a angličtine, zoznamom bibliografie a kontaktom na autora príspevku. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú. Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok a vykonať potrebnú jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov. Upresňujúce podmienky pre prispievateľov sú dostupné www.biblica.sk.

Články časopisu sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

S povolením Arcibiskupského úradu v Bratislave zo dňa 3. júna 2014

Prot. N. 2229/2014

Studia Biblica Slovaca

Printed in Slovakia, 12/2016.

Vychádza dvakrát do roka.

Cena: 6 €

ISSN 1338-0141

EV 3744/09

Abstrakty

Biblica 96 (2015)¹

(č. 3) 321-350: **H.-J. Stipp: Zwei alte Jeremia-Erzählungen: Jeremia 28 und 36. Fallstudien zum Ursprung der Jeremia-Erzähltradition.** Kapitoly 28 a 36 Knihy proroka Jeremiáša predstavujú epizódy zo života proroka. Jer 28 opisuje jeho spor s falošným prorokom Hananiášom a v kapitole 36 kráľ Joakim páli Jeremiášov zvitok na podnet svojich dvoranov. Stipp si všíma, že obidve kapitoly obsahujú podobné deutero-jeremiášske motívy a slovné zvraty. Konflikt proroka s judejskými autoritami je preto pravdepodobne odrazom situácie jeho nasledovníkov a kapitoly 28 a 36 mohli slúžiť ako apológia pre vzťahujúcu sa prorockú literatúru.

351-374: **Th. Booij: Psalm 118 and Form Criticism.** Žalm 118 nesie črty hymnu používaného pri liturgických sprievodoch. Booij analyzuje tento žalm z hľadiska formálnej kritiky v kontexte ďalších žalmov a postexilových textov. Sitz im Leben tohto žalmu nachádza autor v období Nehemiáša – niekedy po roku 444 pred Kr., kedy boli vystavané hradby Jeruzalema. Podľa jeho názoru sa žalm recitoval počas sviatku Sukot a verš 25 (Toto je deň, ktorý učinil Pán) sa vzťahuje na Boží súd, ktorý každoročne rozhoduje o blahobyte národov.

375-390: **N. Samet: The Gilgamesh Epic and the Book of Qohelet: A New Look.** Téma márnosti a užívania si prítomného života, sila priateľstva a miesto človeka „pod slnkom“ sú spoločné motívy Knihy Kazateľ a Eposu o Gilgamešovi. Sametová využíva tieto paralely v reflexii nad metodológiou komparatívnych štúdií a datáciou diel. Hoci Kazateľ vykazuje viac podobností so štandardnými babylonskými verziami Gilgameša než s neskorším znením tohto diela, tento fakt nemôže slúžiť ako argument pre predexilovú datáciu tejto biblickej knihy. Podľa autorky článku je viac pravdepodobné, že Kazateľ čerpal z nejakej aramejskej verzie eposu, ktorá mohla byť prekladom textu z 2. tisícročia pred Kr.

¹ Prístupné na <http://www.bsw.org/biblica/vol-96-2015/> [cit. 2016-09-21].

391-415: **A. Romanov: Through One Lord Only: Theological Interpretation of the Meaning of $\delta\acute{\iota}\alpha$, in 1 Cor 8,6.** V 1Kor 8,6 dáva Pavol do protikladu jedného Boha, „od ktorého je všetko a my sme pre neho“, a jedného Pána, „skrže ktorého je všetko, aj my sme skrže neho“, s množstvom bohov a pánov. Romanov pozoruje súvislosť medzi pozitívom predložiek $\delta\acute{\iota}\alpha$, $\acute{\epsilon}\kappa$ a $\acute{\epsilon}\iota\varsigma$ v židovskej múdroslovnej literatúre a v stoickej či platónskej filozofii. Pavlova koncepcia je podľa jeho názoru originálna a nenachádza paralely u dobových autorov. Prvé $\delta\acute{\iota}\alpha$ ukazuje Krista ako Božieho spolupracovníka na diele stvorenia a druhé $\delta\acute{\iota}\alpha$ ho vo svetle Ž 110 a Rim 11,3 predstavuje vo funkcii eschatologického sudcu.

Animadversiones

416-427: **J. J. Krause: Aesthetics of Production and Aesthetics of Reception in Analyzing Intertextuality: Illustrated with Joshua 2.** Intertextualita predpokladá súvis medzi písomnými textami. Keď je tento súvis zámerne vytvorený autorom, ide o tzv. „estetiku výtvoru“ (*aesthetics of production*). Naopak, v prípade čitateľovho chápania týchto súvislostí, nezávisle od toho, či ich sám autor zamýšľal vytvoriť, sa hovorí o „estetike ohlasu“ (*aesthetics of reception*). Krause sa zamýšľala nad významom intertextuality v biblických textoch a nad metodológiou, ako odkryť autorov úmysel. Lexikálne, syntaktické a sémantické paralely medzi Joz 2 a Dt 1,19-46 ilustrujú účinnosť takéhoto intertextuálneho čítania.

428-441: **J. Beutler: 'Reich Gottes' im Johannesevangelium.** Božie kráľovstvo, na rozdiel od synoptikov, nepatrí medzi ústredné témy Jánovho evanjelia. Okrem rozhovoru Ježiša s Nikodémom, kde sa výslovne hovorí o „Božom kráľovstve“, Beutler poukazuje na charakter Ježišovho kráľovstva v Jn 18,33-37 a na príbuznosť výrazov „radosť, pokoj a Duch svätý“ v rozlúčkovej reči (Jn 14-16) s motívom Božieho kráľovstva v Rim 14,17. Táto podobnosť vyplýva podľa autora článku z kráľovskej ideológie Blízkeho východu a SZ, v ktorej je kráľ nositeľom spravodlivosti, pokoja a radosti. Rovnaké témy vystupujú aj v Lk 24,36-49.

(č.4) 481-497: **A. L. H. M. van Wieringen: The "I"-Figure's Relations in the Poem in Isa 38,10-20.** Kráľ Ezechiáš predostiera Bohu v Iz 38,10-20 modlitbu o vyslobodenie z útrap. Van Wieringen podáva detailnú lektúru tejto state a zmenu osoby vo veršoch 14-15 nazýva elipsou, ktorá má ukázať absenciu vzťahu medzi kráľom a Bohom v kontexte kapitol 36–37 a otvoreného záveru 39. kapitoly.

498-524: **J. Feník – R. Lapko: Annunciations to Mary in Luke 1–2.** Scéna Lk 1,26-38 sa vo všeobecnosti nazýva „Zvestovaním Márií“. Feník a Lapko identifikujú v tejto stati štruktúru: posol – akt rozprávania – adresát – posolstvo, ktorá je tu použitá dvakrát (1,30-33 a 1,35). Podľa autorov článku evanjelista uplatňuje rovnakú formu „zvestovania“ aj v nasledujúcich troch príbehoch: v 2,8-20 sú poslami pastieri, v 2,22-35 Simeon a v 2,41-52 sám dvanásťročný Ježiš. Vo všetkých štyroch scénach je adresátom posolstva Mária, ktorá dostáva stále kompletnejší kristologický obraz o svojom synovi.

525-549: **K. Stock: Die Inspiration der Heiligen Schrift nach dem Johannesevangelium.** Pápežská biblická komisia vydala v roku 2014 dokument o inšpirovanosti a pravde Svätého písma. Jej bývalý člen Stock názorne predstavuje tému

inšpirácie v Evanjeliu podľa Jána. Prechádza dôležitými pasážami štvrtého evanjelia a identifikuje trojdimenzionálny rozmer inšpirovanosti: od Boha, pre učeníkov, pre svet. Inšpirovanosť spočíva v úzkom vzťahu Ježiša s Otcom a v osobnom vzťahu Ježiša s učeníkmi, ktorí prinášajú očité svedectvo.

550-564: **K. O. Sandnes: Prophet-Like Apostle: A Note on the "Radical New Perspective" in Pauline Studies.** Zjavenie pri Damasku podľa niektorých prívržencov prúdu *Radical New Perspective* neznamenal „obrátene“ sv. Pavla v zmysle zmeny náboženstva. Pavol má prijať misiu ísť k pohanom ako nový prorok, pričom jeho vnímanie židovskej identity zostalo nezmenené. Sandnes síce súhlasí, že Gal 1 sa vzoruje na typickom modeli prorockého povolania (porov. Jer 1), no súčasne dokazuje, že táto prorocká perspektíva nestačí na vysvetlenie zmeny v Pavlovom živote a v jeho teologických nových pohľadoch. Je preto namieste priznať damaskej udalosti význam „pomalého a postupného obrátenia“.

565-585: **M. Sommer: Die literarische Konzeption von räumlicher und zeitlicher Wahrnehmung in der Johannesoffenbarung.** Koncept časopriestoru v knihe Zjavenia apoštola Jána je často zviazaný s teológiou stvorenia. Sommer si všíma, že okrem tohto faktu ja-rozprávač v Zjv využíva rôzne aspekty vnímania priestoru a času. Podobnosť veršov 10,6-7 a 14,6-7 s gréckym nápisom IPriene 105 (cca. r. 9 pred Kr.) v terminológii a v poňatí času by mohla podľa neho prezrádzať, že autor Zjv poznal rímsku propagandu úpravy kalendára a na viacerých miestach preto polemizuje s rímskym kultom cisára, ktorý nastoľoval nové meranie času.

Animadversiones

586-598: **I. Cranz: Ritual Elements in Zechariah's Vision of the Woman in the Ephah.** Prorok Zachariáš vidí vo videní v Zach 5,5-11 ženu sediacu v efe, ktorú anjel uzatvára a odnáša do krajiny Senaár. Podľa Cranzovej toto videnie pripomína asýrsko-babylonský exorcizmus, pri ktorom sa ľudské či zvieracie figuríny vkladali do nádob a rôznymi spôsobmi ničili. Cieľom týchto praktík, podobne ako je tomu v Zach 5,5-11, bola konceptualizácia a eliminácia viny. Prorok využíva niektoré elementy rituálu takéhoto exorcizmu a súčasne ich podriaďuje svojim teologickým zámerom a konceptom.

599-608: **D. Böhler: Liebe und Freundschaft im Johannesevangelium. Zum alttestamentlichen Hintergrund von Joh 21,15-19.** Ježišova trojitá otázka adresovaná Petrovi v Jn 21,15-17 má zakaždým trochu inú podobu (Miluješ ma väčšmi ako títo? Miluješ ma? Máš ma rád?). Böhler argumentuje, že tu nejde len o tri varianty tej istej otázky. Na pozadí Ez 34 a Jánovho evanjelia (najmä 13-15) sa za láskou pastiera ukrýva ochota položiť svoj život. Kým v Jn 13,37 Peter oduševnene vyznáva túto ochotu zomrieť spolu s Pastierom, v 21,15-17 si už plne uvedomuje svoju nepripravenosť, a preto zostáva trikrát pri rovnakej odpovedi: „Mám ťa rád.“

Jaroslav Mudroň SJ
Pápežský biblický inštitút
Via della Pilotta 25
00187 Roma

Contents

Treaties

Ian YOUNG

Manuscripts and Authors of the Psalms 123- 136

Alan Ján DELY

Typological Significance of Number Forty in Lucan Writings 137-159

Helena PANCZOVÁ

Verbal Aspect in Biblical Greek: A Concise Description of
the Grammatical Category with Its Equivalents in Slovak and
English 160-183

Notes

Blažej ŠTRBA

The Jordan Stopped Flowing in Josh 3:17 184-193

Abstracts and reviews 194-xxx

Communications and references xxx-xxx

Obsah

Štúdie

Ian YOUNG

Manuscripts and Authors of the Psalms 123-136

Alan Ján DELY

Typologický význam čísla štyridsať v Lukášových spisoch 137-159

Helena PANCZOVÁ

Slovesný vid v biblickej gréčtine: stručný opis gramatickej
kategórie a jej ekvivalenty v slovenčine a angličtine 160-183

Poznámky

Blažej ŠTRBA

Pozastavený Jordán v Joz 3,7 184-193

Abstrakty a recenzie 194-xxx

Správy a oznamy xxx-xxx